

Rädda mångfalden av liv i skogen

Greenpeace ståndpunkter om skydd av skog i Sverige, 2017-03-01

Sammanfattning

Mer skog måste skyddas i Sverige. Det skydd som finns räcker inte för att bevara den biologiska mångfalden, för att klara Sveriges miljömål eller för att uppfylla internationella åtaganden. Sverige har ett särskilt stort ansvar att skydda den boreala skogen, som globalt sett utsätts för många hot och där Sverige har bevarat ovanligt lite naturskog jämfört med andra länder. Regeringen och skogsföretagen måste genomföra omedelbara åtgärder samt arbeta långsiktigt för att skydda mångfalden av liv i skogen.

Greenpeace krav på omedelbara åtgärder

- **Greenpeace kräver att regeringen omedelbart inför ett formellt och långsiktigt skydd av de skogar som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen identifierar som skyddsvärda.**
- **Greenpeace kräver att skogsbolag avstår från att avverka i dessa skyddsvärda områden även innan ett formellt skydd har kommit på plats.**

Med *skyddsvärda skogar* avses i dessa krav de så kallade *värdestråk* samt *skogliga värdekärnor* som myndigheterna pekar ut i sin redovisning av regeringsuppdraget om värdefulla skogar.¹ Skogliga värdekärnor är områden som har stor betydelse för rödlistade arter eller för en prioriterad skogstyp. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har identifierat 530 600 hektar värdekärnor som saknar formellt skydd i den produktiva skogen nedanför fjällen.² Detta motsvarar endast drygt två procent av den produktiva skogen.

För att skyddet av biologisk mångfald ska vara effektivt behöver större sammanhängande områden skyddas. Naturvårdsverket har presenterat ett förslag på hur värdekärnorna, som ofta är väldigt små, kan bindas samman till större sammanhängande värdestråk i den boreala skogen i norra Sverige.³

Dessa områden behöver ges ett formellt och långsiktigt skydd, det vill säga skyddas som naturreservat eller annan skyddsform med föreskrifter mot avverkning.

¹ [Värdefulla skogar - redovisning av regeringsuppdrag](#). Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen 2017-01-31

² [Skogliga värdekärnor i Sverige](#), s 11. Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen 2017-01-30

³ [Landskapsanalys av skogliga värdekärnor i boreal region](#). Preliminär slutrapport. Bovin M., Elcim, E., Wennberg, S., 2017.

Därför behöver Sverige skydda mer skog

Forskning: en femtedel av skogen behöver skyddas

Det är viktigt att sätta skyddet av svensk skog i rätt perspektiv. Idag omfattas mindre än fem procent av all produktiv skog i Sverige av formellt skydd.⁴ Det räcker inte för att bevara den biologiska mångfalden. Minst 20 procent av alla slags skogsmiljöer måste skyddas; forskningen har visat att detta är en kritisk tröskelnivå för att många arter ska klara sig.⁵

Greenpeace anser att den svenska skogspolitiken bör leda till att ekologiskt representativa områden på minst 20 procent av Sveriges produktiva skogsmark ges ett formellt och långsiktigt skydd från avverkning, i linje med forskaruppropet för att skydda Sveriges gammelskog.⁶

Det enorma gapet mellan fem och 20 procents skydd måste överbryggas, men i nuvarande takt kommer det att ta hundra år.⁷ Sveriges skogsskydd kan inte fortsätta ta myrkliv när det är sju milasteg som behövs.

⁴ [Värdefulla skogar – redovisning av regeringsuppdrag](#), s 41.

⁵ [Landskapsanalys av skogliga värdekärnor i boreal region](#), s 13.

⁶ <http://www.skyddaskogen.se/sv/upprop>

⁷ År 2016 skyddades 35 000 hektar mark, till största delen skog, [enligt Naturvårdsverket](#). Det är en hundradel av de runt 3 500 000 hektar som återstår att skydda för att uppnå 20% skydd av den produktiva skogen.

Sveriges miljömål och FN:s konvention om biologisk mångfald

Sverige har anslutit sig till FN:s konvention om biologisk mångfald, som sedan 2010 innehåller de så kallade Aichi-målen. Dessa kräver bland annat att länderna senast 2020 åtminstone halverar förlusten av naturliga habitat och skyddar åtminstone 17 procent av sin landareal, inte minst genom skyddade områden som representerar alla olika sorters levnadsmiljöer på ett proportionellt sätt.⁸

Sveriges riksdag har antagit 16 miljömål, bland annat mål om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv. Nuvarande miljöarbete är inte tillräckligt för att nå samhällets uppsatta miljömål för skogen. I 2016 års uppföljning av miljömålen konstateras att det behövs fler och effektivare insatser för att motverka förlust av livsmiljöer och fragmentering. För flera skogstyper är bevarandestatusen otillräcklig och många skogslevande arter påverkas negativt.⁹

Sverige måste under alla omständigheter leva upp till sina nationella och internationella åtaganden, och Greenpeace förutsätter att den svenska regeringen tänker göra det.

Greenpeace kampanj för den globala boreala skogen

Större delen av den svenska skogen tillhör den boreala skogen, som också kan kallas det norra skogsbältet eftersom det är ett gigantiskt ekosystem som sträcker sig runt vår planet genom Norden, Ryssland, Alaska och Kanada. Trots att stora delar av det norra skogsbältet redan har påverkats av människan vill skogsindustrin utöka sin verksamhet. Industrins tryck på de orörda och skyddsvärda delarna av det norra skogsbältet ökar runtom i världen. Sverige har ett stort ansvar att skydda den boreala skogen, särskilt mot bakgrund av att Sverige har ovanligt lite boreal naturskog kvar jämfört med andra länder.¹⁰

Greenpeace kräver att regeringarna i Sverige, Finland, Ryssland och Kanada håller sina löften om att skydda mer skog och stoppa förlusten av biologisk mångfald.¹¹ I Sverige innebär det, som nämns ovan, att vi kräver att regeringen inför ett formellt och långsiktigt skydd av de skogar som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen identifierar som skyddsvärda, samt att skogsföretag låter bli att avverka i dessa områden.

På följande sidor anger vi några åtgärder som behövs för att uppfylla dessa krav och för att arbeta långsiktigt med att skydda skogens biologiska mångfald.

⁸ <https://www.cbd.int/sp/targets/>

⁹ [Årlig uppföljning av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål 2016](#). Naturvårdsverket 2016.

¹⁰ I Sverige finns det, enligt [Global Forest Watch](#), få intakta skogslandskap kvar jämfört med resten av det boreala bältet. Ett intakt skogslandskap (IFL) är ett sammanhängande område på minst 50 000 hektar som innehåller skogar och andra ekosystem med minimal påverkan av människan.

¹¹ <http://www.greenpeace.org/sweden/se/skog/norra-skogsbaltet/>

Åtgärder som behövs för att skydda mer skog

Identifiera mer skog som behöver skyddas – och skydda den

För att skydda mer skog är det viktigt att identifiera vilka områden som har höga naturvärden och är i störst behov av skydd.

De ovan nämnda värdekärnorna utan formellt skydd är inte de enda värdekärnor som finns; de är bara de som är kända. Med kända avser myndigheterna att värdekärnorna ingår i sådana dataunderlag som lever upp till en enhetlig standard i hela landet. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket skriver att det därutöver finns viktiga underlag som kompletterar den samlade bilden, framförallt underlag hos länsstyrelserna.¹²

Greenpeace anser att regeringen bör ge statliga myndigheter i uppdrag att identifiera var resterande oskyddade värdekärnor finns och därefter ge även dessa områden ett formellt skydd.

Myndigheterna konstaterar också att den analys av värdeetrakter (större områden som innehåller värdekärnor) som gjorts i norra Sverige kan göras även i södra Sverige.¹³

Greenpeace anser att värdeetrakter bör skyddas över hela landet, och att en värdeetraktsanalys därför bör göras även i södra Sverige.

¹² [Värdefulla skogar – redovisning av regeringsuppdrag](#), s 41.

¹³ [Värdefulla skogar – redovisning av regeringsuppdrag](#), s 51.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har nyligen undersökt hur mycket skog i norra Sverige som ännu inte har kalhuggits, så kallad kontinuitetsskog.¹⁴ Denna kartläggning ger viktiga ledtrådar om var det kan finnas skog som är värd att bevara, och dessa områden bör därför undersökas vidare.

Greenpeace anser att regeringen bör prioritera att snarast göra inventeringar i fält av de karterade kontinuitetsskogarna. I enlighet med försiktighetsprincipen bör Skogsstyrelsen avslå avverkningsanmälningar i de karterade kontinuitetsskogarna tills de har utfört en inventering av det aktuella områdets naturvärden.

Tillsätt mer resurser för skydd av skogen

Att skydda skog kostar pengar, bland annat i form av ersättning till markägare. Skogsstyrelsen beräknar att de behöver ytterligare 900 miljoner kronor fram till 2020 för att kunna leva upp till det så kallade etappmål som riksdagen har slagit fast.¹⁵ Etappmålet är ett steg på vägen för att uppnå miljömålen om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv, och anger bland annat att arealen formellt skyddad skog ska ökas med 150 000 hektar mellan 2012 och 2020.

Greenpeace förutsätter att regeringen tillsätter de medel som myndigheterna behöver för att skydda den skog som behöver skyddas.

Skydda den skog som staten förvaltar

Ett viktigt verktyg för skogsskydd är den skog som staten förvaltar genom framförallt Sveaskog och Statens fastighetsverk. Den statliga skogen bör i första hand användas för skydd av biologisk mångfald. En metod är att direkt skydda den skyddsvärda skog som staten äger. En annan metod är att använda statlig skog som ersättning till markägare vars skyddsvärda skog blir föremål för formellt skydd. En undersökning av möjligheten att använda statlig skog som ersättningsmark har efterlysts av arbetsgrupp 2 i inom det nationella skogsprogrammet.¹⁶

Greenpeace anser att regeringen bör förändra uppdraget för Sveaskog och Statens fastighetsverk för att göra skogsskydd till en central del av deras uppdrag. Den skog med höga naturvärden som finns i statligt ägd skog bör ges ett formellt skydd. Regeringen bör göra statligt ägda skogar tillgängliga som ersättningsmark.

¹⁴ [Kartering av kontinuitetsskog i boreal region](#). Ahlkrona, E., Giljam, C., Wennberg, S., 2017.

¹⁵ [Nationell strategi för formellt skydd av skog, reviderad version 2017](#), s 88. Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen.

¹⁶ [Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser](#), s 36. Nationella Skogsprogrammet 2016.

Stärk de frivilliga avsättningarna

I Sverige används ofta frivilliga avsättningar för att skydda skogen. Det innebär att skogsägare frivilligt avsätter ett stycke skog för att bevara miljövärden där. De kan vara ett viktigt bidrag till bevarandet av biologisk mångfald, men det finns brister i systemet och det behöver därför stärkas. Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket är det angeläget att ansträngningar görs för att öka transparensen i de frivilliga avsättningarna i alla delar av landet.¹⁷

Greenpeace anser att de frivilliga avsättningarna måste kvalitetssäkras. För att räknas som ett frivilligt avsatt område för miljöskydd måste skogsägaren visa att skogen ifråga innehåller kvaliteter som behöver skyddas.

Greenpeace anser att de frivilliga avsättningarna måste bli transparenta. Allmänheten behöver få tillgång till kartor som anger var alla avsatta områden finns. Områdena måste också utmärkas i terrängen, inte minst för att undvika avverkning där.

Greenpeace anser att de frivilliga avsättningarna måste göras långsiktiga. Det behöver säkerställas att ett avsatt område inte avverkas om skogen byter ägare. Frivilligt avsatta områden ska inte vara tidsbegränsade. De avsatta områdena ska inte heller kunna bytas ut mot ett annat område och på det sättet öppnas för avverkning.

Greenpeace Norden
Box 15164
104 65 Stockholm
www.greenpeace.se

¹⁷ [Värdefulla skogar – redovisning av regeringsuppdrag](#), s 42.